

Η Ελληνική Ψυχολογική Εταιρεία (ΕΛΨΕ) παρακολουθεί με ιδιαίτερο ενδιαφέρον τις εξελίξεις γύρω από το νομοσχέδιο για την «Ολοκλήρωση της Ψυχιατρικής Μεταρρύθμισης». Αναγνωρίζουμε την ανάγκη για εκσυγχρονισμό και βελτίωση των δομών ψυχικής υγείας και απεξάρτησης, και επιθυμούμε να συμβάλουμε εποικοδομητικά στη συζήτηση. Θεωρούμε ότι η ολοκλήρωση της ψυχιατρικής μεταρρύθμισης, στην οποία στοχεύει το νομοσχέδιο, πρέπει να συνεχίσει να βασίζεται στις αρχές της τομεοποίησης και της κοινοτικής ψυχιατρικής, της ψυχοκοινωνικής αποκατάστασης και κοινωνικής επανένταξης και της συνέχειας της ψυχιατρικής φροντίδας.

Για την ολοκλήρωση της ψυχιατρικής μεταρρύθμισης θεωρούμε σημαντική την ενίσχυση των παρεχόμενων υπηρεσιών και την προσβασιμότητα όλου του πληθυσμού σε υπηρεσίες και δομές ψυχικής υγείας, όπως επίσης και την επίλυση των χρόνιων προβλημάτων του δημόσιου συστήματος υγείας στη χώρα μας τα οποία, μεταξύ άλλων, είναι η υποστελέχωση, η έλλειψη κοινοτικών μονάδων και η ανεπαρκής πρωτοβάθμια φροντίδα ψυχικής υγείας.

Α. Όσον αφορά στο σύστημα υπηρεσιών ψυχικής υγείας, με το σχέδιο νόμου συνίσταται Εθνικό Δίκτυο Υπηρεσιών Ψυχικής Υγείας (Ε.Δ.Υ.Ψ.Υ.), το οποίο θα λειτουργεί στις Διοικήσεις Υγειονομικών Περιφερειών (Δ.Υ.Πε.). Η αποκέντρωση του συστήματος προς την περιφέρεια είναι ένα πολύ θετικό σημείο του νομοσχεδίου. Επισημαίνουμε όμως ότι θα πρέπει να υπάρξει πρόβλεψη για επιτελικό σχεδιασμό σε εθνικό επίπεδο, για τον συντονισμό των μονάδων ψυχικής υγείας και την παρακολούθηση της εξέλιξης της ψυχιατρικής μεταρρύθμισης. Επίσης, επισημαίνουμε τα εξής:

1. Η υποκατάσταση των Τομέων Ψυχικής Υγείας από τα Περιφερειακά Δίκτυα Υπηρεσιών Ψυχικής Υγείας (Πε.Δ.Υ.Ψ.Υ.) θα επιφέρει σημαντική αύξηση του αριθμού των ληπτών υπηρεσιών ανά νέο τομέα ψυχικής υγείας. Διακυβεύεται έτσι η λειτουργία ενός απαρτιωμένου δικτύου υπηρεσιών και η επίτευξη του συνεχούς της φροντίδας ψυχικής υγείας στο πλαίσιο της κοινότητας. Θεωρούμε, λοιπόν, σημαντικό να επανασχεδιαστούν οι νυν υγειονομικές περιφέρειες, ώστε να μειωθεί η γεωγραφική και πληθυσμιακή τους έκταση.
2. Το Ε.Δ.Υ.Ψ.Υ. χρειάζεται να είναι με τέτοιο τρόπο οργανωμένο και συντονισμένο προκειμένου να διασφαλίζεται η επάρκεια των προσφερόμενων υπηρεσιών ψυχικής υγείας, η προσβασιμότητά σε αυτό όλων των πολιτών, η συνέχεια της φροντίδας, και η συνεργασία των υπηρεσιών ψυχικής υγείας με άλλες υπηρεσίες υγείας, πρόνοιας,

ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Νικόλαος Μακρής
Παιδαγωγικό Τμήμα
Δημοτικής Εκπαίδευσης
Δημοκρίτειο Παν/μιο Θράκης
Τηλ.: 25510-30008
email: nmakris@eled.duth.gr

ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

Ειρήνη Σκοπελίτη
Τμήμα Επιστημών της
Εκπαίδευσης και της Αγωγής
στην Προσχολική Ηλικία
Πανεπιστήμιο Πατρών
Τηλ.: 2610-997178
email: eskopel@upatras.gr

ΤΑΜΙΑΣ

Ευγενία Γεωργάκα
Τμήμα Ψυχολογίας
Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο
Θεσσαλονίκης
Τηλ.: 2310-997472
email: georgaca@psy.auth.gr

ΜΕΛΗ ΤΟΥ Δ.Σ.

Ι. Δημάκος, Πανεπιστήμιο Πατρών
Ε. Καραγιαννοπούλου, Πανεπιστήμιο
Ιωαννίνων
Μ. Ντάβου, Πανεπιστήμιο Αθηνών
Β. Παυλόπουλος, Πανεπιστήμιο Αθηνών
Α. Ράλλη, Πανεπιστήμιο Αθηνών
Δ. Φιλιππάτου, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

εκπαίδευσης και δικαιοσύνης, ώστε να καλύπτονται ολοκληρωμένα οι πολύπλοκες ανάγκες του πληθυσμού. Γι' αυτό, προτείνουμε το νέο αποκεντρωμένο σύστημα να συντονίζεται με το Δίκτυο Υπηρεσιών Ψυχικής Υγείας με σαφή πρωτόκολλα διασύνδεσης με άλλες Υπηρεσίες που υπάγονται διοικητικά σε άλλα Υπουργεία.

3. Το νομοσχέδιο καταργεί διοικητικά τα Ειδικά Ψυχιατρικά Νοσοκομεία, στη κατεύθυνση της αποασυλοποίησης, βήμα απαραίτητο για την ολοκλήρωση της ψυχιατρικής μεταρρύθμισης, αλλά δεν προβλέπει την ανάπτυξη και λειτουργία νέων Μονάδων Ψυχικής Υγείας και Ψυχοκοινωνικής Αποκατάστασης στο σύστημα των υπηρεσιών. Προτείνουμε τον άμεσο σχεδιασμό του μετασχηματισμού των ειδικών ψυχιατρικών νοσοκομείων σε δίκτυα κοινοτικών μονάδων ψυχικής υγείας.
4. Το Νομοσχέδιο εξομοιώνει τα Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου του Κερδοσκοπικού Τομέα με αυτά του Μη Κερδοσκοπικού Τομέα, υπάγοντάς τα στο σύστημα υπηρεσιών ψυχικής υγείας, κάτι το οποίο εγείρει μια σειρά ζητημάτων που σχετίζονται με την ποιότητα και την ομοιογενή παροχή υπηρεσιών ψυχικής υγείας. Προτείνουμε να θεσπιστεί αυστηρός έλεγχος και εποπτεία όλων των μονάδων ψυχικής υγείας, με ενιαία κριτήρια και δείκτες ποιότητας υπηρεσιών, τόσο για τις δημόσιες μονάδες όσο και τις μονάδες ιδιωτικού δικαίου, κερδοσκοπικού χαρακτήρα και μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα. Σε αυτό μπορεί να συμβάλει και η προβλεπόμενη σύσταση Μητρών Μονάδων Ψυχικής Υγείας Νομικών Προσώπων Ιδιωτικού Δικαίου και η υποχρεωτική ένταξη σε αυτό, όλων αυτών των μονάδων, που είναι ένα από τα θετικά σημεία του νομοσχεδίου. Δίνεται έτσι η δυνατότητα στην πολιτεία για εποπτεία και έλεγχο, σε οικονομικό και επιστημονικό επίπεδο, όλων αυτών των μονάδων ψυχικής υγείας.
5. Θετικό σημείο του νομοσχεδίου είναι, επίσης, η ανάπτυξη του Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος Επιδημιολογικής και Θεραπευτικής Επιτήρησης, που δίνει τη δυνατότητα επιδημιολογικής εποπτείας, αξιολόγησης των αναγκών ψυχικής υγείας του πληθυσμού, καθώς και της ποιότητας και αποτελεσματικότητας των υπηρεσιών, διασφαλίζοντας την ισότιμη πρόσβαση και τη συνέχεια στη φροντίδα της ψυχικής υγείας των πολιτών.

Β. Αναφορικά με την Πρόληψη και Θεραπεία Εξαρτήσεων: Η δημιουργία του Εθνικού Οργανισμού Πρόληψης και Αντιμετώπισης Εξαρτήσεων (Ε.Ο.Π.Α.Ε.) αποτελεί ένα θετικό βήμα για τη βελτίωση του συντονισμού και της παροχής υπηρεσιών στους τομείς της πρόληψης και της θεραπείας των εξαρτήσεων. Ενέχει, ωστόσο, τον κίνδυνο κατάργησης του πλουραλισμού που επικρατεί σήμερα και ομογενοποίησης των προγραμμάτων απεξάρτησης, ο οποίος είναι ακόμη μεγαλύτερος, εάν ο νέος οργανισμός υιοθετήσει μία στενά βιοϊατρική οπτική και προκρίνει προγράμματα φαρμακευτικής υποκατάστασης και μείωσης της βλάβης, σε βάρος των στεγνών και ψυχοκοινωνικά προσανατολισμένων προγραμμάτων. Για να αποφευχθεί αυτός ο κίνδυνος, προτείνουμε ο νέος εθνικός φορέας:

1. Να διατηρήσει τον πλουραλισμό στα προγράμματα απεξάρτησης, αναγνωρίζοντας τις διαφορετικές προσεγγίσεις και μεθόδους που είναι αποτελεσματικές για διάφορους πληθυσμούς.

2. Να διατηρήσει την ψυχοκοινωνική οπτική στην κατανόηση και αντιμετώπιση των εξαρτήσεων.
3. Να δώσει έμφαση στην πρωτογενή και δευτερογενή πρόληψη, με πρόνοια για την ένταξη των Κέντρων Πρόληψης των Εξαρτήσεων στο νέο δίκτυο φορέων απεξάρτησης.

Καθώς το υπό διαμόρφωση σύστημα Ψυχικής Υγείας έχει έναν πολυδιάστατο χαρακτήρα, είναι σημαντικό η λειτουργία του Δικτύου Υπηρεσιών να ελέγχεται από έναν ανεξάρτητο φορέα, με επιστημονικά κριτήρια που αφορούν την ποιότητα παροχής φροντίδας ψυχικής υγείας και την αποτελεσματικότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών, βάσει διεθνών προδιαγραφών.

Τέλος, θα θέλαμε να τονίσουμε τον ρόλο των Ψυχολόγων στο Σύστημα Υπηρεσιών Ψυχικής Υγείας. Οι ψυχολόγοι έχουν έναν διακριτό και πολυεπίπεδο ρόλο στις υπηρεσίες ψυχικής υγείας, συμμετέχοντας στη διάγνωση, την ψυχομετρική αξιολόγηση, την παροχή ψυχοθεραπείας, την ανάπτυξη προγραμμάτων πρόληψης και ευαισθητοποίησης, την ψυχοεκπαίδευση οικογενειών, την εποπτεία, και την έρευνα. Αποτελούν διεθνώς, αναπόσπαστο μέρος των διεπιστημονικών ομάδων στην ανάπτυξη και υλοποίηση ολοκληρωμένων σχεδίων θεραπείας και αποκατάστασης.

Είναι σημαντικό να αναγνωριστεί και να ενισχυθεί ο ρόλος των ψυχολόγων στο Εθνικό Σύστημα Ψυχικής Υγείας. Σημαντικά βήματα προς την κατεύθυνση αυτή θεωρούμε πως είναι:

- (α) η ίδρυση του ΝΠΔΔ Ψυχολόγων που είναι εν εξελίξει,
- (β) η θεσμοθέτηση ανεξάρτητης Ψυχολογικής Υπηρεσίας, στις υπηρεσίες του ΕΣΥ,
- (γ) η συμμετοχή ψυχολόγων σε όλες τις επιτροπές των υπηρεσιών ψυχικής υγείας, και
- (δ) η συμμετοχή των φορέων που εκπροσωπούν τους ψυχολόγους στις Εθνικές Επιτροπές και Συμβούλια που καθορίζουν την εθνική πολιτική για την Ψυχική Υγεία.

Η ΕΛΨΕ παραμένει διαθέσιμη για περαιτέρω διαβούλευση και συνεργασία για την ενίσχυση του δημόσιου συστήματος ψυχικής υγείας, με στόχο την παροχή υψηλής ποιότητας, προσιτών και ολοκληρωμένων υπηρεσιών ψυχικής υγείας σε όλους τους πολίτες.

Ο Πρόεδρος

Νικόλαος Μακρής

Καθηγητής

Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης

Η Γενική Γραμματέας

Ειρήνη Σκοπελίτη

Επίκουρη Καθηγήτρια

Πανεπιστήμιο Πατρών

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΟΜΑΔΑ ΣΥΝΤΑΞΗΣ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

ΜΕΛΗ ΤΗΣ ΕΛΨΕ

Ανδριοπούλου Πανωραία
Αναπληρώτρια Καθηγήτρια
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Γεωργάκα Ευγενία
Καθηγήτρια
Α.Π.Θ.

Γκιντώνη Ευγενία
Π. Γ. Νοσοκομείο Πατρών
Μεταδιδακτορική ερευνήτρια
Πανεπιστήμιο Πατρών

Κανελλοπούλου Λίσσου
Αναπληρώτρια Καθηγήτρια
Ε.Κ.Π.Α.

Κατσαρού Δήμητρα
Επίκουρη Καθηγήτρια
Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Μακρής Νικόλαος
Καθηγητής
Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο
Θράκης

Μανίτσα Ιφιγένεια
Ερευνήτρια & Λέκτορας
University of Birmingham

Δρ. Μπαφίτη Τσαμπίκα
Κλινική & Σχολική Ψυχολόγος
Ψυχοθεραπεύτρια Οικογενειακή
Θεραπεύτρια

Ντάβου Μπετίνα
Καθηγήτρια
Ε.Κ.Π.Α.

Πάλλη Αλεξάνδρα
Κλινική ψυχολόγος
Επιστημονική συνεργάτης
ΕΠΙΨΥ ΕΚΠΑ

Φλωρά Κατερίνα
Επίκουρη Καθηγήτρια
Πανεπιστήμιο Δυτικής
Μακεδονίας

Χρήστου Αντώνιος
Επίκουρος Καθηγητής
Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας